

*Олексій Анастасович Лук'янець,
кандидат історичних наук
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського*

**ДОКУМЕНТАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА
ДО РЕКОНСТРУКЦІЇ ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ
УКРАЇНСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ПАРАЗИТОЛОГІВ
(ЗА ДОКУМЕНТАМИ АРХІВНОГО ФОНДУ НАН УКРАЇНИ)**

Проаналізовано джерельну базу з історії створення Українського республіканського наукового товариства паразитологів (УРНТП); висвітлено історіографію питання; показано організаційний процес зі створення товариства та обґрунтовано офіційну дату його входження до структури АН УРСР. Серед важливих документів, залучених до дослідження, – статут УРНТП; проекти звернень та клопотань до Президії АН УРСР про створення товариства; постанови та протоколи Президії АН УРСР; звітна документація Інституту зоології АН УРСР та ін.

Ключові слова: Українське республіканське наукове товариство паразитологів, О. П. Маркевич, паразитологія, архівні документи, архівний фонд, громадська організація, наукове товариство, Академія наук.

Українське республіканське наукове товариство паразитологів (УРНТП) як громадська організація було створене та функціонувало на території УРСР після Другої світової війни. УРНТП сприяло розвитку паразитології (загальної, ветеринарної, сільськогосподарської, медичної) та впровадженню її досягнень у практику; здійснювало планування та координацію паразитологічних досліджень на території УРСР; організовувало та проводило (спільно з профільними організаціями) різноманітні лекції, семінари, консультації і т. д.

Під час та після Другої світової війни хвороби, викликані діяльністю паразитів в організмі людини, значно поширилися на території України. Особливу загрозу для населення становила малярія. Боротьба з цією хворобою була головною проблемою на Першій науковій конференції паразитологів УРСР, яка відбулася в грудні 1945 р. у Києві [1, арк. 123]. У науковій літературі побутує теза, що УРНТП було засноване саме на цій конференції. Спробуємо розібратися в даному питанні, аналізуючи історіографію та джерельну базу, присвячену зазначеній проблемі.

Історія організації УРНТП тісно пов'язана з діяльністю О. П. Маркевича – одного з ініціаторів його створення та протягом тривалого часу керівника товариства. Маркевич Олександр Прокопович (19.03.1905–23.04.1999) – український учений-зоолог, член-кореспондент (1948), академік (1957) АН УРСР, лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1988), заслужений діяч науки України (1965).

У 1930 р. закінчив Київський інститут народної освіти. У 1935–1970 рр. – заввідділом, 1948–1950 рр. – директор, 1973–1978 рр. – завсектором Інституту зоології АН УРСР. У 1970–1973 рр. і з 1978 р. – заввідділом Інституту гідробіології АН УРСР. Одночасно 1935–1941 рр. і 1944–1961 рр. – завкафедрою (з 1935 р. – професор), 1936–1939 рр. і 1944–1947 рр. – проктор Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка.

Автор понад 500 наукових праць, у тому числі 25 монографій. Досліджував зоологію безхребетних, паразитологію, філогенію тварин, історію та методологію біології. Визначив основні засади гідропаразитології та паразитоценології (запровадив у науку ці терміни) [2, с. 485].

Історіографія про життя та діяльність О. П. Маркевича містить деякі відомості й про УРНТП. Так, у книзі «Александр Прокофьевич Маркевич», зокрема, зазначається, що на Першій науковій конференції паразитологів УРСР О. П. Маркевич виступив з доповіддю про організацію наукового товариства паразитологів УРСР. Також зазначено, але не підтверджено посиланнями на джерела, що конференція обрала головою правління товариства О. П. Маркевича та прийняла статут [3, с. 9]. Аналогічну тезу зустрічаємо в статті, присвяченій науково-організаційній діяльності О. П. Маркевича, опублікованій у «Віснику зоології» [4, с. 6–10]. В УРЕ також зазначається, що УРНТП створене в 1945 р. [5, с. 245].

У колективній науковій праці за редакцією О. Я. Пилипчука підтверджується, що УРНТП було засноване в 1945 р. [6, с. 4]. Багатогранна та продуктивна діяльність вченого відображена й у дисертаційному дослідженні О. В. Кратко [7], де в підрозділі «Діяльність О. П. Маркевича в Українському республіканському науковому товаристві паразитологів» також зазначається, що УРНТП розпочало свою діяльність у 1945 р.

Варто відзначити, що УРНТП діє і в наш час під назвою «Українське наукове товариство паразитологів». На офіційному веб-сайті товариства зазначено: «Українське наукове товариство було засновано у 1945 році на Першій науковій конференції паразитологів УРСР (Київ, грудень 1945 р.) за участю фахівців трьох основних напрямів паразитологічної науки – біологічного, медичного і ветеринарного. З того часу воно працює як наукове товариство Академії наук України» [8].

Згідно зі статутом УРНТП було добровільною (громадською – *авт.*) науковою організацією, проте в його складі були провідні науковці-

паразитологи, які працювали в державних установах, зокрема в АН УРСР [9]. Також товариство співпрацювало з АН УРСР та її установами. Відповідно до цього матеріали, що стосуються діяльності УРНТП, зберігаються в Архівному фонді НАН України (АФ НАН України). Під час написання цієї статті проаналізовано джерельний потенціал документів особового фонду О. П. Маркевича (ф. 121), Інституту зоології АН УРСР (ф. 258) та Архіву Президії НАН України (ф. 251).

Документи особового фонду О. П. Маркевича можна вважати найбільш інформативними у питанні висвітлення історії виникнення та діяльності УРНТП. Вони зберігаються в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – ІА НБУВ) у фонді 121 «Маркевич Олександр Прокопович (19.03.1905–23.04.1999) – зоолог, академік НАН України (1975)». Варто відзначити, що фонд став доступним для дослідників з 2012 р., після закінчення його науково-технічного опрацювання.

В особовому фонді О. П. Маркевича зберігається комплекс документів, що висвітлюють підготовку та перебіг Першої наукової конференції паразитологів УРСР, зокрема листи, заяви, списки учасників, стенограма, резолюції, запрошення, телеграми, окремі виступи та протоколи засідань. Також у фонді відклалася копія доповідної записки директора Інституту зоології АН УРСР Д. К. Третьякова до Президії АН УРСР, в якій зазначено: «...Інститут зоології знову звертається до Президії АН УРСР з проханням санкціонувати скликання в жовтні ц. р. (1945 – авт.) Республіканської конференції паразитологів і відпустити кошти відповідно до прикладеного кошторису (38300 крб. – авт.). Крім того, Інститут зоології просить Президію АН УРСР санкціонувати створення на базі відділу паразитології нашого Інституту паразитологічного товариства, яке об'єднало б і направляло б роботу всіх діячів в галузі паразитології...» [10, арк. 12].

У фонді міститься й проект звернення АН УРСР до Уряду УРСР за підписом О. П. Маркевича, датований 12 квітня 1945 р., що починається словами: «Президія Академії наук УРСР, йдучи назустріч прагненню паразитологів нашої республіки, виявленому в постанові І наукової паразитологічної конференції (див. додаток), входить до Ради Міністрів УРСР з клопотанням про організацію наукового товариства паразитологів УРСР...», далі йде обґрунтування цієї потреби. Заключні тези проекту: «...Президія Академії Наук УРСР просить Раду Міністрів УРСР: 1) Дозволити організувати при Президії АН УРСР «Наукове товариство паразитологів УРСР» [10, арк. 1–2]. Отже, підготовча робота з метою заснування товариства розпочалася задовго до конференції, і спочатку наукове товариство планувалося на базі відділу паразитології Інституту зоології АН УРСР.

У своєму виступі, який підводив підсумки роботи конференції, О. П. Маркевич наголосив: «Паразитологічні дослідження дадуть особливо багаті наслідки тоді, коли ми їх будемо провадити за певним планом, за певними методами. Щоб забезпечити плановість і необхідний контроль в справі розвитку паразитологічних досліджень, потрібно створити при Академії наук УРСР наукове товариство паразитологів, яке об'єднало б наукових працівників, що провадять дослідження в галузі загальної, медичної, ветеринарної, сільськогосподарської паразитології та в суміжних галузях науки» [11, арк. 1–2].

Серед документів, представлених у фонді, є й резолюція Першої наукової конференції паразитологів УРСР, в якій зафіксовані основні рішення, зокрема: 1) постановили вжити термінових заходів для ліквідації паразитарних захворювань; 2) вирішили посилити науково-дослідну роботу в сфері паразитології в Україні з метою розроблення найбільш ефективних засобів та методів боротьби з паразитарними захворюваннями шляхом створення нових паразитологічних лабораторій та Інституту паразитології при АН УРСР; 3) визначили найбільш пріоритетні напрями дослідження паразитологічних проблем; 4) з метою забезпечення плановості у вивченні паразитологічних проблем була висловлена думка про необхідність створення Товариства паразитологів УРСР при Біологічному відділенні АН УРСР, доручивши йому планування, координування і контроль за паразитологічною роботою в Україні; 5) звернулися з клопотанням у Президію АН УРСР щодо заснування друкованого органу паразитологічного товариства – «Украинский паразитологический журнал»; 6) вирішили клопотатися до РНК УРСР стосовно створення комітету чи комісії для планування, координації між окремими наркоматами всіх заходів, пов'язаних з паразитарними захворюваннями людей, тварин та корисних рослин. Планували покласти на цей орган підготовку профільних урядових рішень та контроль за їх виконанням, а також підготовку кваліфікованих фахівців [10, арк. 115–115 зв.].

У фонді відклався примірник машинописного варіанту автобіографії О. П. Маркевича, датований 1956 р. і засвідчений його підписом. У документі зазначено: «З 20 по 23.12.1945 р., за нашою ініціативою, при Інституті зоології АН УРСР була скликана Перша наукова конференція паразитологів УРСР, присвячена питанням розвитку паразитологічної науки на Україні та участі паразитологів у справі охорони здоров'я населення і відновлення соціалістичного тваринництва...<...> Конференція відобразила основні напрями та досягнення паразитології на Україні, а також окреслила шляхи подальшого розвитку паразитологічної науки у нашій республіці. Крім того, вона поклала на очолюваний нами відділ паразитології

завдання науково-організаційного центру, який повинен об'єднати роботу українських паразитологів і направити її по найбільш важливому для народного господарства шляху. В цей час цю роботу ми здійснюємо через Українське республіканське товариство паразитологів» [12, арк. 1–4].

Таким чином, створення наукового товариства планувалося заздалегідь. Відповідно до цього було підготовлено низку письмових звернень, які мали б узгодити зазначене питання на різних відомчих рівнях. Проте, резолюція конференції зафіксувала у собі лише тезу про необхідність заснування наукового товариства паразитологів.

Важливими також є документи з науково-дослідної та організаційної діяльності Інституту зоології АН УРСР та його структурних підрозділів, зокрема відділу паразитології, який очолював О. П. Маркевич. Так, важливі матеріали зосереджені у ф. 258 «Інститут зоології АН УРСР» ІА НБУВ. У річному звіті про роботу Інституту зоології АН УРСР за 1945 р. вказано лише, що інститут скликав «Паразитологічну конференцію», про її результати та підсумки інформації немає [13, 2–4 зв.]. Звіт про діяльність відділу паразитології за 1946 р. (за 1945 р. звіту немає – авт.) теж подає стислі відомості про участь у конференції: «...на Першій науковій конференції паразитологів УРСР відділові було доручено важливу справу об'єднання українських паразитологів для максимально швидкого розвитку паразитологічної науки на Україні...» [14, арк. 1]. Крім того, у звіті міститься інформація про те, що «...відділ паразитології не може замикатися в рамках суто академічних інтересів, а зобов'язаний вийти за ці рамки, негайно посилити свою роботу і домогтися того, щоб не тільки формально, але й по суті стати науково-організаційним центром, який об'єднав би роботу українських паразитологів...» [14, арк. 6]. Звіт про роботу Інституту зоології АН УРСР за 1946 р. [15, арк. 1–11] не містить жодних відомостей про діяльність наукового товариства.

У довідці про роботу Інституту зоології за 1944–1951 рр. [16, арк. 1–27], про роботу за 3 роки і перспективи роботи на 1952 р. [17, арк. 1–8] та в річному звіті за 1952 р. [18, арк. 1–21] немає жодної згадки про створення наукового товариства та його співпрацю зі структурними підрозділами. Річні звіти відділу паразитології за 1951 р. [19, арк. 1–35] та 1952 р. [20, арк. 1–8] не містять жодної згадки про співпрацю (спільні засідання, наради, семінари) з науковим товариством. У протоколах виробничих наукових нарад співробітників відділу паразитології за 1952 р. [21, арк. 1–22] також немає інформації про діяльність товариства.

Отже, як свідчать проаналізовані джерела, тогочасна науково-організаційна документація Інституту зоології АН УРСР містить фрагментарні відомості стосовно участі установи в Першій науковій конференції паразитологів УРСР. Жодних відомостей про співпрацю з УРНТП не виявлено.

З документів, які відклалися в Архіві Президії НАН України, проаналізовано постанови, зафіксовані в протоколах Президії АН УРСР. Так, відповідно до протоколу № 1 засідання АН УРСР від 4 січня 1946 р. п. 7, Президія АН УРСР взяла до відома повідомлення акад. АН УРСР Д. К. Третьякова про завершення роботи конференції з питань паразитології [22, с. 8]. Проте жодної постанови про створення та включення наукового товариства до структури АН УРСР не було прийнято.

Натомість, аж через десять років на засіданні Президії АН УРСР (протокол № 57-Б від 4 серпня 1955 р.) розглядалося клопотання Відділу біологічних наук АН УРСР та Інституту зоології АН УРСР про створення Республіканського товариства паразитологів. Відповідно до цього було вирішено звернутися до РМ УРСР із проханням про організацію при Відділі біологічних наук АН УРСР Українського республіканського наукового товариства паразитологів. Також було затверджено його статут та тимчасове правління під керівництвом чл.-кор. АН УРСР О. П. Маркевича [23, с. 506].

Однак остаточну крапку в цьому питанні було поставлено в наступному році. Президія АН УРСР 1 червня 1956 р. прийняла постанову про створення при Відділі біологічних наук АН УРСР Українського республіканського наукового товариства паразитологів з філіями в Одесі, Харкові, Дніпропетровську і Львові. Цією ж постановою Президія АН УРСР затвердила статут і тимчасове правління товариства у складі чл.-кор. АН УРСР О. П. Маркевича (голова товариства), д. ветер. н. Р. С. Чеботарьова (заступник голови), к. б. н. В. І. Юркіної (вчений секретар), к. ветер. н. М. С. Крикунова та ін. Вищим керівним органом товариства було визначено Всеукраїнський з'їзд паразитологів, а виконавчим – Правління товариства [24, арк. 303–315]. Зазначене рішення було опубліковане у друкованому органі Президії АН УРСР – «Віснику Академії наук Української Радянської Соціалістичної Республіки» [25, с. 78].

Отже, аналіз архівних джерел свідчить, що створення наукового товариства при АН УРСР не могло здійснюватися винятково за рішенням наукової конференції або відповідно до постанови Президії АН УРСР. Значені питання обов'язково попередньо погоджувалися з Радою Міністрів УРСР, і тільки після того Президія АН УРСР приймала власну постанову. Таким чином, остаточну крапку в питанні заснування та юридичного оформлення УРНТП поставила постанова Президії АН УРСР від 1 червня 1956 р., відповідно до якої було офіційно створено Українське республіканське наукове товариство паразитологів при Відділі біологічних наук АН УРСР.

Список використаних джерел

1. Інститут архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – ІА НБУВ), ф. 121, оп. 2, спр. 137, 130 арк.
2. Українська радянська енциклопедія / редкол. : М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. – К., 1962. – Т. 8. – 576 с.
3. Александр Прокофьевич Маркевич / В. Д. Романенко (отв. ред.). – К. : Наук. думка, 1986. – 104 с.
4. Акімов І. А., Харченко В. О. Життєвий та творчий шлях академіка О. П. Маркевича (1905–1999) // Вестник зоології : отд. вып. – 2005. – № 19. – С. 6–10.
5. Українська радянська енциклопедія / редкол. : М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. – К., 1965. – Т. 17. – 807 с.
6. Академік Олександр Прокопович Маркевич. Життя і діяльність / редкол. : О. Я. Пилипчук (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Наук. думка, 1999. – 191 с.
7. Кратко О. В. Науковий простір та професійна діяльність академіка О. П. Маркевича (1905–1999 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.07. – Держ. вищ. навч. закл. «Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2012. – 22 с.
8. Про Українське наукове товариство паразитологів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://izan.kiev.ua/ussp/index.htm>.
9. Архів Президії НАН України, ф. 251, оп. 1, спр. 696, арк. 304–315.
10. ІА НБУВ, ф. 121, оп. 2, спр. 91, 124 арк.
11. Там само, оп. 1, спр. 74, 4 арк.
12. Там само, оп. 2, спр. 42, 10 арк.
13. Там само, ф. 258, оп. 1, спр. 138, 13 арк.
14. Там само, спр. 145, 22 арк.
15. Там само, спр. 147, 45 арк.
16. Там само, спр. 214, 27 арк.
17. Там само, спр. 239, 8 арк.
18. Там само, спр. 241, 109 арк.
19. Там само, спр. 222, 36 арк.
20. Там само, спр. 247, 8 арк.
21. Там само, спр. 246, 22 арк.
22. Історія Національної академії наук України. 1946–1950 : Ч. 2. Додатки / редкол. : О. С. Онищенко (голов. ред.) [та ін.]. – К., 2008. – 716 с.
23. Історія Національної академії наук України. 1951–1955 : Ч. 2. Додатки / редкол. : О. С. Онищенко (голов. ред.) [та ін.]. – К., 2012. – 916 с.
24. Архів Президії НАН України, ф. 251, оп. 1, спр. 696, 378 арк.
25. Вісник Академії наук УРСР. – 1956. – № 7 (236), липень. – С. 77–78.

References

1. Fond 121, Inventory 2, Unit 137. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

2. Bazhan, M. P. (Ed.-in-Chief). (1962). *Ukrainska radianska entsyklopediia* [Ukrainian Soviet encyclopedia] (Vol. 8). Kyiv. [In Ukrainian].
3. Romanenko, V. D. (Ed.). (1986). *Aleksandr Prokofevich Markevich*. Kyiv: Naukova dumka. [In Russian].
4. Akimov, I. A., Kharchenko, V. O. (Comps.). (2005). Zhyttievyyi ta tvorchyi shliakh akademika O. P. Markevycha (1905–1999) [Life and work of academician O. P. Markevych (1905–1999)]. In *Vestnik zoologii* [Zoology herald], No. 19, pp. 6–10. Kyiv. [In Ukrainian].
5. Bazhan, M. P. (Ed.-in-Chief). (1965). *Ukrainska radianska entsyklopediia* [Ukrainian Soviet encyclopedia] (Vol. 17). Kyiv. [In Ukrainian].
6. Pylypchuk, O. Ya. (Ed.). (1999). *Akademik Oleksandr Prokopovych Markevych. Zhyttia i diialnist* [Academician Oleksandr Prokopovych Markevych]. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
7. Kratko, O. V. (2012). *Naukovyi prostir ta profesiina diialnist akademika O. P. Markevycha (1905–1999)* [Research and professional activity of academician O. P. Markevych] (Extended abstract of PhD dissertation). Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University of Pereiaslav-Khmelnytskyi. Pereiaslav-Khmelnytskyi. [In Ukrainian].
8. Pro Ukrainske naukove tovarystvo parazytolohiv [On the Ukrainian Scientific Society of Parasitologists]. Retrieved from <http://izan.kiev.ua/ussp/index.htm>. [In Ukrainian].
9. Fond 251, Inventory 1, Unit 696, Folios 304–315. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
10. Fond 121, Inventory 2, Unit 91, Folio 124. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
11. Fond 121, Inventory 1, Unit 74, Folio 4. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
12. Fond 121, Inventory 2, Unit 42, Folio 10. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
13. Fond 258, Inventory 1, Unit 138, Folio 13. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
14. Fond 258, Inventory 1, Unit 145, Folio 22. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
15. Fond 258, Inventory 1, Unit 147, Folio 45. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
16. Fond 258, Inventory 1, Unit 214, Folio 27. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
17. Fond 258, Inventory 1, Unit 239, Folio 8. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
18. Fond 258, Inventory 1, Unit 241, Folio 109. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
19. Fond 258, Inventory 1, Unit 222, Folio 36. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
20. Fond 258, Inventory 1, Unit 247, Folio 8. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

21. Fond 258, Inventory 1, Unit 246, Folio 22. Institute of Archival Studies of VNLU, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

22. Onyshchenko, O. S. (Ed.-in-Chief), et al. (2008). *Istoriia Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. 1946–1950. Chastyna 2. Dodatky* [The History of the National Academy of Sciences of Ukraine. 1946–1950. Part 2. Appendices]. Kyiv. [In Ukrainian].

23. Onyshchenko, O. S. (Ed.-in-Chief), et al. (2012). *Istoriia Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. 1951–1955. Chastyna 2. Dodatky* [The History of the National Academy of Sciences of Ukraine. 1951–1955. Part 2. Appendices]. Kyiv. [In Ukrainian].

24. Fond 251, Inventory 1, Unit 696, Folio 378. Archives of the Presidium of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

25. Palladin, A. V. (Ed.). (1956). *Visnyk Akademii nauk URSSR* [Herald of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR], No. 7, pp. 77–78. [In Ukrainian].

Lukianets Oleksii Anastasovych

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Documentary sources on the reconstruction of the foundation history of the Ukrainian Republican Scientific Society of Parasitologists (by documents of the Archival fond of the NAS of Ukraine).

The article analyzes the source base on the foundation history of the Ukrainian Republican Scientific Society of Parasitologists (URSSP). The historiography of the issue is analyzed. New factual material is introduced into science. The documents include the statute of the URSSP; draft documents of applications and petitions to the Presidium of the AS of the UkrSSR and the Government of the UkrSSR on the society establishment; orders of the Presidium of the AS of the UkrSSR; minutes of the meetings of the Presidium of the AS of the UkrSSR; reporting documentation of the Institute of Zoology of the AS of the UkrSSR; materials devoted to the first republican scientific conferences on parasitology (invitation, telegrams, transcripts, resolutions, memoranda) etc. The characterized documents provide an opportunity to trace in detail the process of creation and initial stages of the activities of the Ukrainian Republican Scientific Society of Parasitologists. The organizational process of the society establishment is displayed, and the official date of its entry into the structure of the AS of the UkrSSR is justified.

Key words: Ukrainian Republican Scientific Society of Parasitologists, O. P. Markevych, parasitology, archival documents.

Лукьянец Алексей Анастасович

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Документальные источники к реконструкции истории создания Украинского республиканского научного общества паразитологов (по документам Архивного фонда НАН Украины).

В статье проанализирован массив источников по истории создания Украинского республиканского научного общества паразитологов (УРНОП); рассмотрена историография вопроса. В научный оборот введен новый фактологический материал, среди которого – устав УРНОП, проекты документов обращений и ходатайств в Президиум АН УССР и Правительство УССР о создании общества, по-

становления Президиума АН УССР, протоколы заседаний Президиума АН УССР, отчетная документация Института зоологии АН УССР, материалы, посвященные проведению первых республиканских научных конференций по паразитологии (приглашение, телеграммы, стенограммы, резолюции, докладные записки) и др. Охарактеризованные документы дают возможность детально проследить процесс создания и начальные этапы деятельности УРНОП. Показано организационный процесс по созданию общества и обосновано официальную дату его вхождения в структуру АН УССР.

Ключевые слова: Украинское республиканское общество паразитологов, А. П. Маркевич, паразитология, архивные документы, архивный фонд, общественная организация, научное общество, Академия наук.